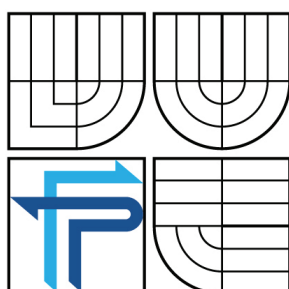

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA PODNIKATELSKÁ
ÚSTAV FINANCÍ

FACULTY OF BUSINESS AND MANAGEMENT
INSTITUTE OF FINANCES

VYMÁHÁNÍ POHLEDÁVEK

DEBT COLLECTION

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

BACHELOR'S THESIS

AUTOR PRÁCE

AUTHOR

KATEŘINA KREMLIČKOVÁ

VEDOUCÍ PRÁCE

SUPERVISOR

Mgr. HELENA MUSILOVÁ

BRNO 2009

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Kremličková Kateřina

Daňové poradenství (6202R006)

Ředitel ústavu Vám v souladu se zákonem č.111/1998 o vysokých školách, Studijním a zkušebním řádem VUT v Brně a Směrnicí děkana pro realizaci bakalářských a magisterských studijních programů zadává bakalářskou práci s názvem:

Vymáhání pohledávek

v anglickém jazyce:

Debt Collection

Pokyny pro vypracování:

Úvod

Teoretická východiska práce

Analýza problému a současné situace

Vlastní návrhy řešení

Závěr

Seznam použité literatury

Přílohy

Seznam odborné literatury:

KINDL, M., ŠÍMA, A., DAVID, O. Občanské právo procesní. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. 407 s. ISBN 978-7380-098-7

STAVINOHOVÁ, J., HLAVSA, P. Civilní proces a organizace soudnictví. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita: Doplněk, 2003. 660 s. ISBN 80-210-3271-5

WINTEROVÁ, A. a kol. Civilní právo procesní. 4. aktualiz. vydání. Praha: Linde, 2006. 729 s. ISBN 80-7201-595-8

VAIGERT, D. Pohledávky: právní příručka věřitele. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2006. 272 s. ISBN 80-251-0881-3

VOZŇÁKOVÁ, I. Efektivní řízení pohledávek. 1. vyd. Praha: GRADA Publishing, a. s., 2004. 124 s. ISBN 80-247-0770-5

KRČMÁŘ, Zdeněk. Přehled judikatury ve věcech konkursu a vyrovnání. Praha: ASPI, 2005. 712 s. ISBN 80-7357-06-7-X

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Helena Musilová

Termín odevzdání bakalářské práce je stanoven časovým plánem akademického roku 2008/2009.

L.S.

Ing. Pavel Svirák, Dr.
Ředitel ústavu

doc. RNDr. Anna Putnová, Ph.D., MBA
Děkan fakulty

V Brně, dne 26.05.2009

Anotace

Cílem této práce bude označení největších problémů spojených s vymáháním daňových pohledávek, definování způsobů řešení, jejich srovnání a následně návrhy na zlepšení vymahatelnosti daňových pohledávek.

Výsledkem této práce by měl být plán na zvýšení efektivnosti vymáhání daňových pohledávek.

Annotation

The purpose of the bachelor's thesis will be to identify the biggest problems which are associated with tax debt collection, to define the methods of solution, to compare them and then to suggest an improvement for better tax debt collection.

The plan for increase in efficiency of tax debt collection would be the result of my bachelor's thesis.

Klíčová slova:

- pohledávka
- daňový dlužník
- daňový nedoplatek
- exekuce
- finanční úřad

Keywords:

- debt
- tax debtor
- arrears of tax
- execution
- tax office

Bibliografická citace VŠKP dle ČSN ISO 690

KREMLIČKOVÁ, K. *Vymáhání pohledávek*. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta podnikatelská, 2009. 49s. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Helena Musilová.

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že předložená BP je původní a zpracovala jsem ji samostatně. Prohlašuji, že citace použitých pramenů je úplná, že jsem v práci neporušila autorská práva (ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb. o právu autorském a o právech souvisejících s právem autorským).

V Brně, dne 6. 5. 2009

.....

Kateřina Kremličková

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych poděkovala vedoucí práce Mgr. Heleně Musilové za odborné rady a cenné připomínky, které mi poskytla pro vypracování této bakalářské práce.

Dále bych ráda poděkovala finančnímu úřadu Brno II, zejména celému vymáhacímu oddělení, za poskytnutí potřebných informací pro zpracování této bakalářské práce.

OBSAH

ÚVOD	10
1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA PRÁCE	12
1.1 Předpokladem pro vymáhání daňového nedoplatku je:	12
1.2 Průběh vymáhacího řízení	18
1.2.1 Činnost správce daně před nařízením exekuce	18
1.2.2 Zahájení a průběh vymáhacího řízení	19
1.2.3 Nařízení daňové exekuce	19
1.2.4 Provedení daňové exekuce	20
1.2.5 Odložení daňové exekuce	20
1.2.6 Prominutí daňového nedoplatku	20
1.2.7 Zrušení daňové exekuce	21
1.2.8 Zaplacení daně při výkonu exekuce	21
1.3 Exekuční náklady	25
2 ANALÝZA PROBLÉMU A SOUČASNÁ SITUACE	28
2.1 Statistika vymáhání pohledávek na finančním úřadu Brno II	35
2.2 Nejzávažnější problémy při vymáhání daňových pohledávek	36
3 VLASTNÍ NÁVRHY ŘEŠENÍ	38
ZÁVĚR	40
Seznam použité literatury	41

ÚVOD

Téma vymáhání pohledávek jsem si vybrala hlavně proto, že jsem zaměstnána na finančním úřadě Brno II, a tak mě tohle téma velice zajímá.

Na finančním úřadě jsem zaměstnána od 1. srpna 2008, ale i předtím jsem zde byla zaměstnána, a to na dohodu o pracovní činnosti. Nejdříve jsem byla na podatelně, nyní jsem na vyměřovacím oddělení. Od července však přestupuji na oddělení vymáhací. Jelikož vymáhání pohledávek je velice široké téma, rozhodla jsem se věnovat se pouze vymáhání daňových pohledávek a to z pohledu finančního úřadu Brno II.

Finanční úřady jsou v daňové správě územně organizační jednotky prvního stupně. Finanční úřady jsou řízeny příslušnými finančními ředitelstvími. Finanční ředitelství a finanční úřady byly zřízeny k 1. 1. 1991 na základě zákona č. 531/1990 Sb., o územních finančních orgánech a tvoří soustavu územních finančních orgánů. Za činnost finančního úřadu odpovídá ředitel příslušného finančního úřadu.

Finanční úřady zabezpečují činnosti jako je vykonávání správy daní, odvodů, záloh na tyto příjmy, včetně jejich příslušenství a správních poplatků jimi vyměřovaných a vybíraných, spravování dotací, provádění řízení o přestupcích v oboru své působnosti, vybírání a vymáhání odvodů, poplatků, úhrad, úplat, pokut a penále, ukládání pokut, rozhodování o pravosti a výši pohledávky na daních, odvodech a dalších jimi spravovaných příjmech v konkurzním řízení a na základě pověření ministerstvem financí poskytování mezinárodní pomoci při správě daní, provádění vymáhání peněžitých pohledávek nebo úkony směřující k jejich vymáhání.

Za cíl jsem si stanovila analyzovat největší problémy s vymáháním daňových pohledávek, roztrždit je a postupně navrhnout řešení na zvýšení efektivnosti vymáhání daňových pohledávek.

V teoretické části práce vymezuji základní pojmy nutné pro pochopení problematiky. V analytické části provádím rozbor jednotlivých způsobů vymáhání daňových nedoplatků, kterými jsou srážka ze mzdy, přikázání pohledávky, prodej movitých věcí a prodej nemovitostí.

1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA PRÁCE

Nejdříve než přikročím k samotnému průběhu vymáhání, bych uvedla předpoklady pro vymáhání daňového nedoplatku.

1.1 Předpokladem pro vymáhání daňového nedoplatku je:¹

a) daňový dlužník nezplatí splatný daňový nedoplatek nebo další peněžitou povinnost, které se exekuce prováděná územními finančními orgány týká, **v zákonné lhůtě.**

Zákonné lhůty splatnosti jsou uvedeny v zákoně č. 337/1992 sb., o správě daní a poplatků nebo v hmotněprávních daňových zákonech v ustanoveních o lhůtách placení, resp. splatnosti daně. Stejně účinky jako nezaplacení nedoplatku v zákonné lhůtě má i nezaplacení daně ve lhůtě stanovené na základě zákona správcem daně. V těchto případech je nejzazším dnem splatnosti poslední den v rozhodnutí stanovené lhůty k plnění. V případě posečkání daně je dnem splatnosti poslední den posečkané lhůty.

b) dlužník nezplatil nedoplatek ani v náhradní lhůtě, stanovené pro plnění správcem daně ve výzvě k zaplacení daňového nedoplatku (nebylo-li rozhodnuto o zahájení exekuce bez výzvy)

Výzva k zaplacení daňového nedoplatku je prvním úkonem daňové exekuce - jí je daňová exekuce v širším smyslu zahajována. V této výzvě podle ust. § 73 odst. 1 zákona o správě daní a poplatků vyzve správce daně daňového dlužníka, aby daňový nedoplatek zaplatil v náhradní lhůtě, kterou stanoví a která musí být nejméně osmidenní. Současně ho upozorní, že po marném uplynutí této náhradní lhůty k plnění přikročí bez dalšího k vymáhání daňového nedoplatku, t.j., že nařídí daňovou exekuci a zahájí tím faktické vymáhání.

¹ [8] Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů.

Výzva k zaplacení daňového nedoplatku zde má charakter rozhodnutí a lze se proti ní podle § 73 odst. 1 zákona o správě daní a poplatků **odvolat** ve lhůtě 15ti dnů od jejího doručení dlužníkovi nebo ručiteli. Podání odvolání nemá odkladný účinek.

Bez výzvy lze zahájit vymáhání *tehdy, pokud hrozí nebezpečí, že účel vymáhání bude zmařen, nepřistoupí-li se k vymáhání neprodleně*. Nebezpečí zmaření účelu vymáhání musí být kvalifikované, musí mít potřebnou intenzitu a důvod.

Exekuční titul²

Exekuční titul je materiální podmínkou výkonu rozhodnutí. Rozumí se jím listina vydaná k tomu, oprávněným orgánem, která má předepsanou formu, v níž se ukládá určité osobě povinnost něco v určité době plnit.

Dále musí mít náležitosti, které jsou jednak:

- povahy formální
- povahy materiální

Formální náležitosti exekučního titulu

Podmínky vykonatelnosti jsou určeny těmi právními předpisy, podle kterých je rozhodnutí vydáno, vyžaduje se, aby rozhodnutí, o které se postih povinného opírá, bylo zpravidla konečné, to znamená v právní moci a vždy vykonatelné, není-li vykonatelnost podmíněna kromě jiného i právní mocí rozhodnutí.

Z listiny – exekučního titulu, v níž se povinnému ukládá nějaké plnění, které by mělo být dosaženo při výkonu rozhodnutí, musí být zřejmá vykonatelnost tohoto výroku. Jedná se o doložku vykonatelnosti rozhodnutí, která musí být uvedena na rozhodnutí.

² [8] Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů.

Materiální náležitosti exekučního titulu

- určitost titulu ohledně identifikace,
- vymezení účastníků – oprávněného a povinného,
- předmět plnění,
- rozsah a způsob plnění,
- lhůty ke splnění uložené povinnosti,
- potvrzení o vykonatelnosti titulu.

Exekučním titulem pro daňovou i soudní (je-li požádán o výkon soud) exekuci je:³

a) vykonatelný výkaz nedoplatků

b) vykonatelné rozhodnutí (včetně vykonatelného zajišťovacího příkazu)

c) splatná částka zálohy na daň

Tento výčet možných titulů je úplný. Daňovou exekucí nelze provést výkon jiného exekučního titulu. Exekučním titulem není dohoda o sjednané dani obsahující peněžitý závazek a uzavřená se správcem daně. Daň v zákonem stanovených případech je proto z důvodu vykonatelnosti vhodné sjednat, resp. stanovit rozhodnutím. Bez vydání rozhodnutí není možné uvažovat o vymožení povinnosti vyplývající z dohody o sjednané dani ani prostřednictvím výkazu nedoplatků, protože sjednanou částku nelze jako povinnost zanést do evidence státních příjmů. Dohoda o sjednané dani má pouze charakter důkazního prostředku podkladu pro rozhodnutí.

³ [8] Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů.

K vymožení platby daně vybírané srážkou, z obdobných důvodů nepostačuje konstatování povinnosti takovou daň srazit a odvést ve zprávě o kontrole ani skutečnost, že povinnost vyplývá podobně jako záloha na daň přímo z konkrétního ustanovení zákona. Takovou platbu lze vymáhat buď tehdy, je-li na ni vystaveno rozhodnutí, nebo po zahrnutí dlužné částky do výkazu nedoplatků, když jako nedoplatek vyplyne z evidence státních příjmů. Do evidence státních příjmů se nesražená nebo sražená, ale neodvedená srážková daň zavede jako povinnost v průběhu zdaňovacího období pouze na základě rozhodnutí a po uplynutí zdaňovacího období též na základě ročního vyúčtování srážkové daně daňového subjektu (charakteru daňového přiznání a jako daňové přiznání vyměřovaného) - což však v případech nezaplacené povinnosti nebude příliš praktické.

Výkaz nedoplatků se sestavuje z údajů evidence daní a vydává se správcům daně pro jejich potřeby. Evidence daní pak podle ust. § 62 odst. 1 zákona o správě daní a poplatků zachycuje daňové a platební povinnosti, jejich úhrady nebo zániky a z toho vyplývající daňové přeplatky a nedoplatky. Konkrétní daňová a platební povinnost určitého subjektu může vzniknout pouze buď přímo ze zákona nebo na základě rozhodnutí, vydaného správcem daně. Každý výkaz nedoplatků je tedy podložen předpisným poukazem, vystaveným na základě konkrétního ustanovení zákona nebo jednoho či více vykonatelných rozhodnutí. Výkaz nedoplatků sám není rozhodnutím, protože neukládá povinnost ani nepřiznává práva, samostatně se po svém sestavení dlužníkovi nedoručuje a není proti němu možné podat samostatný opravný prostředek. Případný hromadný výkaz nedoplatků je praktický např. jako souhrn všech u správce evidovaných dluhů u jedné relativně autonomní daňové povinnosti, např. daně z nemovitostí.

Výkaz nedoplatků musí obsahovat:⁴

- *přesné označení daňového dlužníka v prodlení,*

- *druh daně,*

- *výši nedoplatku na této dani,*

- *údaje o původní splatnosti dlužné daně,*

- *den, k němuž je výkaz nedoplatků sestavován a*

- *doložku vykonatelnosti.¹*

Rozhodnutí

Rozhodnutí je podle ust. § 32 odst. 13 zákona o správě daní a poplatků **vykonatelné**, jestliže proti němu nelze podat řádný opravný prostředek a nebo jestliže jeho podání nemá odkladný účinek a uplynula zároveň lhůta k plnění. Odvolání podle ust. § 48 odst. 11 zákon o správě daní a poplatků nemá odkladný účinek, nestanoví-li tento nebo zvláštní zákon jinak. Výkaz nedoplatků je pak vykonatelný tehdy, jsou-li vykonatelné všechny částky v něm uvedené, t.j. jsou-li vykonatelná všechna rozhodnutí, která byla podkladem pro zanesení příslušných částek do evidence daní a splatné všechny částky, zanesené do evidence přímo na základě zákona (zejména splatné částky záloh na daň).

Doložkou vykonatelnosti opatří rozhodnutí, popřípadě výkazy nedoplatků podle ust. § 275 OSŘ ten orgán, který je vydal, t.j. obvykle příslušný správce daně.

⁴ [8] Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů.

Daňový nedoplatek nelze vymáhat, namítne-li daňový dlužník oprávněně jeho **promlčení** podle ust. § 70 zákona o správě daní a poplatků. Podle odst. 1 tohoto paragrafu se právo promlčuje po šesti letech, po roce, ve kterém se stal nedoplatek splatným. Běh promlčecí lhůty lze přerušit podle odst. 2 téhož paragrafu provedením úkonu směřujícího k vybrání, zajištění nebo vymožení nedoplatku – pak běží promlčecí lhůta znovu. Právo vyměřenou pokutu podle ust. § 37 zákona o správě daní a poplatků vymáhat se podle ust. § 37 odst. 6 tohoto zákona promlčuje po pěti letech od vykonatelnosti rozhodnutí o jejím uložení.

Správce daně je povinen provádět úkony směřující k výkonu rozhodnutí i u takového daňového nedoplatku, u něhož již proběhla promlčecí lhůta, a to do té doby, dokud buď právo nedoplatek vymáhat nezanikne nebo není dlužníkem vznesena námitka promlčení. Dojde-li k těmto skutečnostem, řízení o vymožení daňového nedoplatku se zruší (částečně zruší), příp. zastaví. Nejpozději lze podle ust. § 70 odst. 2 zákona o správě daní a poplatků daňový nedoplatek (s výjimkou nedoplatků zajištěných na movitých věcech či nemovitostech) vymáhat do dvaceti let od konce roku, v němž se stal nedoplatek splatným, pak **právo** nedoplatek vymáhat **zanikne**. Právo vymáhat nedoplatek zajištěný zástavním právem na movitých věcech, které má správce v držení, se nepromlčuje a po dvaceti letech nezaniká. Po dvaceti letech nezaniká rovněž nedoplatek zajištěný zástavním právem na nemovitostech, který se promlčuje po uplynutí 30ti let po zápisu zástavního práva v příslušné evidenci, vedené např. katastrálním úřadem, dopravním inspektorátem policie, a pod.

Právo vymáhat daňový nedoplatek nezaniká samotným **jeho odepsáním** podle § 66 zákona o správě daní a poplatků. Správce daně může daňový nedoplatek z důvodu zreálnění vykazovaných rozpočtových zdrojů odepsat **pro nedobytnost** tehdy, je-li zcela nedobytný. Za nedobytný se podle tohoto ustanovení považuje nedoplatek, který byl bezvýsledně vymáhán na daňovém dlužníkovi i na jiných osobách, na nichž mohl být vymáhán, nebo nevedlo-li by vymáhání zřejmě k výsledku nebo je-li pravděpodobné, že by náklady vymáhání přesáhly jeho výtěžek. Stejně se postupuje, není-li sice daňový nedoplatek nedobytný, avšak jeho **vymáhání je spojeno se zvláštními a nepoměrnými obtížemi**.

Správce daně je podle § 62 odst. 6 zákona o správě daní a poplatků povinen i v dané době nedobytný nedoplatek, který vyplývá z evidence daní a u něhož je dána možnost, že bude alespoň zčásti vymožen, exekučně zajistit a vymáhat, jakmile je k tomu dána možnost, nebo alespoň provést takový úkon, jímž se promlčení nedoplatku přerušuje. O odpisu pro nedobytnost se daňový dlužník nevyrozumí a jeho dluh trvá dále, dokud není vybrání daně promlčeno. Samotné odepsání má pouze charakter zdůvodnění nebo deklarace eventuálně nižší aktivity správce daně ve věci vymožení dluhu. Rozhodnutí o odepsání daňového nedoplatku se založí do spisu a na jeho základě se vystaví odpisný poukaz pro evidenci daní. Daňový nedoplatek pak nelze vymáhat, namítne-li daňový dlužník oprávněně jeho promlčení, příp. dojde-li k zániku práva prekluzí tak, jak bylo uvedeno výše.

1.2 Průběh vymáhacího řízení⁵

1.2.1 Činnost správce daně před nařízením exekuce

Jedná se v zásadě o vyhledávací činnost v rámci vymáhacího stádia řízení zpravidla ještě před vydáním výzvy k zaplacení daňového nedoplatku v náhradní lhůtě.

Prvním krokem správce daně při zjištění daňového nedoplatku může být zaslání upozornění na daňový nedoplatek dlužníkovi, na jehož osobním účtu nedoplatek vznikl. Upozornění se zasílá běžným dopisem. Považuje-li to správce daně za účelné, předvolá ještě před nařízením výkonu rozhodnutí daňového dlužníka nebo ručitele, vyzve ho k dobrovolnému splnění povinnosti, kterou mu ukládá rozhodnutí, a k prohlášení o svém majetku. Daňový dlužník nebo ručitel může proti výzvě podat námitky ve lhůtě třiceti dnů ode dne, který následuje po doručení výzvy, proti které námitky směřují, a to písemně nebo ústně do protokolu u správce daně, který výzvu vydal.

Právem i povinností všech daňových subjektů spolupracovat se správcem daně při správném vybrání daně.

⁵ [8] Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů.

1.2.2 Zahájení a průběh vymáhacího řízení

Vymáhací řízení se zahajuje buď výzvou k zaplacení daňového nedoplatku v náhradní lhůtě, nebo bez této výzvy exekučním příkazem. Vymáhání daňového nedoplatku ve smyslu jeho technického provedení se zahajuje vždy nařízením exekuce – exekučním příkazem.

1.2.3 Nařízení daňové exekuce

Jsou-li splněny předpoklady vymáhání daňového nedoplatku, nařídí správce daně provádějící vymáhání daňovou exekuci vydáním exekučního příkazu na některý z možných způsobů výkonu, případně i na více způsobů.

Exekučními prostředky jsou:⁶

a) přikázání pohledávky na peněžní prostředky daňových dlužníků na účtech vedených u bank nebo jiné pohledávky,

b) srážka ze mzdy, jiné odměny za závislou činnost nebo náhrady za pracovní příjem, důchody, sociální a nemocenské dávky, stipendia apod.,

c) prodej movitých věcí,

d) prodej nemovitostí.

Nařídit a provést daňovou exekuci lze pouze prostředky zde uvedenými. Exekuční příkaz má charakter rozhodnutí. Exekuční příkaz se doručuje daňovému dlužníkovi nebo ručiteli a dalším osobám, kterým jsou exekučním příkazem ukládány povinnosti. Odvolání proti exekučnímu příkazu může podat pouze daňový dlužník.

⁶ [2] GROSSOVÁ, Marie E. *Exekuce na peněžité plnění v současné právní praxi*. 5. vydání. Praha: Linde.2007. ISBN 978-80-7201-621-1.

1.2.4 Provedení daňové exekuce

Provedením exekuce a tedy technickým zajištěním provedení exekučního příkazu zpravidla správce daně provádějí výkon rozhodnutí, resp. ředitel, popř. jiný pověřený pracovník k tomu oprávněný pověřil pracovníka správce daně, který se při své činnosti řídí jeho pokyny. Upustit od dalšího provádění výkonu rozhodnutí bez příkazu správce daně může vykonavatel jen tehdy, splní-li povinný dobrovolně, co mu ukládá rozhodnutí, t.j. uhradí-li daňový dlužník vymáhanou částku dobrovolně před zahájením výkonu exekuce.

1.2.5 Odložení daňové exekuce

Výkon rozhodnutí může být odložen:

- *žádá-li daňový dlužník nebo ručitel o splátky,*
- *o posečkání daně nebo*
- *o prominutí daňového nedoplatku, a*
- *i bez žádosti, šetří-li se skutečnosti rozhodné pro částečné nebo úplné zrušení výkonu rozhodnutí.*

1.2.6 Prominutí daňového nedoplatku

Správce daně může zcela nebo zčásti prominout daňový nedoplatek

- *byla-li by jeho vymáháním vážně ohrožena výživa daňového dlužníka nebo osob na jeho výživu odkázaných, nebo*
- *pokud by vymáhání nedoplatku vedlo k hospodářskému zániku daňového dlužníka, při němž by výnos z jeho likvidace byl pravděpodobně nižší než jím vytvořená daň v příštím daňovém období.*

1.2.7 Zrušení daňové exekuce

Návrh na zrušení daňové exekuce v podobě namítnutí některého z důvodů zrušení je základním prostředkem právní obrany dlužníka proti nařízené exekuci.

1.2.8 Zaplacení daně při výkonu exekuce

Zaplacení daně v hotovosti výkonnému úředníku při výkonu exekuce, jde-li o platby, které mají být exekucí vymoženy a není-li v exekučním příkaze nařízeno jinak, je jedním ze způsobů, kterým lze daň platit. V úvahu připadá pouze při exekuci vedené na věci. Plné zaplacení vymáhané dlužné částky je důvodem pro neprovedení soupisu věcí a zaplacení částečné k provedení soupisu věcí pouze k vymožení zbývajících dlužných částky.

Úhrada daně se použije na úhradu daňových povinností v tomto pořadí:⁷

- a) exekuční náklady,*
- b) pokuty,*
- c) penále,*
- d) zvýšení daně,*
- e) úrok,*
- f) nejstarší nedoplatky na daních,*
- g) běžné platby daní včetně záloh*

⁷ [8] Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů.

Exekuční příkaz

Exekuční příkaz má charakter rozhodnutí. Příkaz by měl obsahovat uvedení exekučního titulu nebo titulů, zmínku o nákladech řízení a o zvoleném způsobu nebo způsobech výkonu.

Exekuční příkaz se podle § 73 odst. 8 zákona o správě daní a poplatků doručuje daňovému dlužníkovi nebo ručiteli a dalším osobám, kterým jsou exekučním příkazem ukládány povinnosti.

Všechny tyto osoby mohou podle ust. § 73 odst. 8 zákona o správě daní a poplatků proti exekučnímu příkazu podat do patnácti dnů námitky. O námitkách rozhodne správce daně, který exekuci nařídil. Stejně se postupuje v případě rušení (částečného rušení, resp. změny) exekučního příkazu.

Pokud byla nařízena exekuce bez výzvy k dodatečnému zaplacení dlužného nedoplatku, je proti exekučnímu příkazu připuštěno podle téhož ustanovení odvolání stejně jako u výzvy k zaplacení dlužného nedoplatku. Z posledních zvýrazněných slov lze vyvodit, že odvolání proti exekučnímu příkazu může podat pouze daňový dlužník.

Odvolání v tomto případě nahrazuje možnost odvolání proti výzvě k zaplacení dlužného nedoplatku, která se zde nevydává. Výzva (pokud se vydává) se však doručuje pouze daňovému dlužníkovi (nebo ručiteli, pokud je předem ručení uplatněno) a nikoliv dalším osobám (např. poddlužníkům) a ti tedy nemají možnost ani právo se proti ní odvolat - mohou pouze podat námitky proti pozdějšímu exekučnímu příkazu. Proto, ačkoliv to zde není výslovně uvedeno, lze mít zato, že vydává-li se exekuční příkaz bez výzvy, může proti němu dlužník podat odvolání a další osoby (např. poddlužníci) pouze námitky. Ruší-li se (částečně ruší, mění) exekuční příkaz vydaný bez předcházející výzvy k dodatečnému zaplacení daně v náhradní lhůtě, lze proti takovému rozhodnutí připustit vždy jen námitky (a to i u daňového dlužníka nebo ručitele). Podle ust. § 52 zákona o správě daní a poplatků může daňový subjekt uplatnit **námitku** proti jakémukoliv úkonu správce daně v souvislosti s řízením vymáhacím a zajišťovacím.

Námitka musí být podána písemně nebo ústně do protokolu ve lhůtě třiceti dnů ode dne, kdy se o úkonu dozvěděl, a to u správce daně, který úkon provedl. Podaná námitka nemá odkladný účinek pro samotné řízení. Správce daně posoudí námitky, rozhodne o nich a toto rozhodnutí odůvodní. Proti tomuto rozhodnutí se nelze odvolat.

Právo k věci, které nepřipouští výkon rozhodnutí,

Lze podle občanského soudního řádu uplatnit vůči oprávněnému návrhem na vyloučení věci z výkonu rozhodnutí v řízení podle třetí části tohoto zákona. Ta se týká řízení v prvním stupni a tomu odpovídá v zásadě část první zákona o správě daní a poplatků. Namítne-li existenci práva k věci, které nepřipouští výkon exekuce, osoba přítomná při provádění mobiliární exekuce (zejména daňový dlužník), poznamená se tato skutečnost do protokolu a v exekuci se pokračuje. Své tvrzení je osoba namítající právo k věci nepřipouštějící exekuci tak jako v celém daňovém řízení povinna prokázat, poukázat na důkazní prostředky. K prokázání tvrzení může být tato osoby správcem daně vyzvána. Do rozhodnutí o uvedeném právu může správce daně i bez žádosti rozhodnout o odložení výkonu rozhodnutí až do došetření skutečnosti rozhodné pro úplné nebo částečné zrušení výkonu rozhodnutí.⁸

Bude-li povolen odklad, již provedené úkony zůstanou zachovány. V rozhodnutí o odložení daňové exekuce je nezbytné stanovit dobu, na jakou je odklad povolen.

Výčet důvodů pro odložení výkonu rozhodnutí je úplný a vyčerpávající. Pominou-li důvody pro odložení exekuce, vydá o tom správce daně rozhodnutí. V případě rozhodnutí o prominutí daňového nedoplatku a v případě rozhodnutí o úplném zrušení výkonu exekuci zastaví. Jinak zpravidla v započaté exekuci pokračuje.

⁸ [7] Zákon č. 99/1963 Sb., *občanský soudní řád*, ve znění pozdějších předpisů.

Důvodem pro úplné nebo částečné zrušení daňové exekuce může být zejména:

- *byl-li výkon exekuce proti někomu, kdo není dlužníkem ani ručitelem,*
- *daňový nedoplatek byl zaplacen nebo prominut,*
- *výkon exekuce se vztahuje na věci, které dlužníku nepatří nebo nemohou být sepsány,*
- *je dán jiný závažný důvod, který činí výkon exekuce nepřípustným*
- *důvodem případně může být i skutečnost, že by výtěžek, kterého by se exekucí dosáhlo, nestačil ani na úhradu jeho nákladů.*

Zastavení řízení

Daňové řízení se zastaví podle ust. § 27 zákona o správě daní a poplatků z důvodů taxativně vyjmenovaných. Řízení se zastaví tehdy, je-li **právním nástupcem** zaniklého nebo zemřelého dlužníka **stát**. O **zmeškání zákonné lhůty** by mohlo při výkonu rozhodnutí jít zejména tehdy, je-li dlužníkem vznesena námitka jeho promlčení, pokud nebude výkon rozhodnutí z tohoto důvodu zrušen. **Proti rozhodnutím, která se doručují, se lze odvolat.**

Zaplacení daně při výkonu exekuce

Zaplacení daně v hotovosti výkonnému úředníku při výkonu exekuce, jde-li o platby, které mají být exekucí vymoženy a není-li v exekučním příkaze nařízeno jinak, je podle ust. § 59 odst. 3 zákona o správě daní a poplatků jedním ze způsobů, kterým lze daň platit. V úvahu připadá pouze při exekuci vedené na věci. Na zaplacenou částku vystaví exekutor stvrzenku. Na základě částečného zaplacení vymáhané povinnosti bude změněn exekuční příkaz.

Pro částky vymožené daňovou exekucí bude zřízen zvláštní účet s charakterem účtu depozitního, na který budou vymožené částky včetně příslušenství směřovány. Výtěžek z prodeje nemovitosti bude převeden na speciální úročený účet rovněž depozitního charakteru. O nakládání s těmito prostředky je pojednáno v příslušné části tohoto materiálu.

Odporovatelnost

Jedná se o institut procesní, jež znamená věřitelovo právo domáhat se právní neúčinnosti právního úkonu u soudu.

Odporovatelnost je opatření proti zašantročení majetku dlužníka. V případě uplatnění odporovatelnosti u soudu se správce daně dostává do postavení běžného navrhovatele v občanskoprávním řízení.

Odporovatelné právní úkony jsou úkony, kterými se dlužník zbavuje majetku, např. smlouvy o prodeji majetku nebo jeho části, o jeho darování, nebo jiné úkony, např. odmítnutí dědictví apod., jimiž se zhoršuje možnost uspokojení věřitelovy pohledávky. Může jít o úkony dvoustranné i jednostranné.

Úhrada škody za neoprávněně vymáhané částky

Bylo-li vymáhání částečně nebo úplně zrušeno z důvodu jeho neoprávněnosti, náleží daňovému dlužníkovi nebo ručiteli:

- úhrada skutečné škody způsobené neoprávněným vymáháním, nebo
- byla-li skutečná škoda nižší nebo rovna náhradě v dvojnásobné výši náhrady

1.3 Exekuční náklady

V plné výši je hradí dlužník, pokud exekuce nebyla provedena neoprávněně.

Náhrada exekučních nákladů záleží:

- jednak v náhradě nákladů za výkon zabavení a za výkon prodeje
- jednak v náhradě hotových výdajů správce daně⁹

⁹ [2] GROSSOVÁ, Marie E. *Exekuce na peněžitě plnění v současné právní praxi*. 5. vydání. Praha: Linde.2007. ISBN 978-80-7201-621-1.

Exekuční náklady hradí podle ust. § 73a odst. 1 zákona o správě daní a poplatků daňový dlužník, pokud exekuce nebyla provedena neoprávněně. Byla-li exekuce provedena neoprávněně, použije se ust. § 30 odst. 1 zákona o správě daní a poplatků, podle kterého náklady daňového řízení nese příslušný správce daně, s výjimkou nákladů, které vznikly daňovému subjektu. Náklady které vznikly daňovému subjektu jsou mu hrazeny v rámci úhrady vzniklé škody.

Náhrada exekučních nákladů záleží jednak v náhradě nákladů za výkon zabavení a za výkon prodeje, jednak v náhradě hotových výdajů správce daně. Povinnost hradit exekuční náklady ukládá vymáhající správce daně daňovému dlužníku nebo ručiteli exekučním příkazem. Náhrada exekučních nákladů za výkon zabavení a za výkon prodeje se vymáhá zároveň s nedoplatkem, pro který se exekuce provádí. To není takto uvedeno u náhrady hotových výdajů, neboť hotové výdaje nejsou ještě v okamžiku nařízení daňové exekuce známy.

Úhrada těchto nákladů bude uložena samostatným rozhodnutím obvykle až po skončení exekuce a jejich případné vymáhání bude samostatné. Uhrazení těchto nákladů lze rovněž zajistit a vymáhání takto spojit s vymáháním původní pohledávky.

Exekuční náklady se jako příslušenství daně převádějí na příslušné účty vymáhaných povinností, zejména daní, v tom poměru, ve kterém připadají na jednotlivé vymožené povinnosti. Nejsou tedy příjmem rozpočtu finančního ředitelství.

Náhrada nákladů za výkon zabavení (týká se všech způsobů výkonu)

Náhrada nákladů za výkon zabavení činí podle ust. § 73a odst. 3 zákona o správě daní a poplatků 2% vymáhaného nedoplatku, nejméně však 200,- Kč. Bylo-li pro týž nedoplatek vykonáno zabavení několika samostatnými úkony, nebo bylo-li zabavení opakováno, náhrada nákladů za výkon zabavení téhož nedoplatku se počítá jenom jednou.¹⁰

¹⁰ [2] GROSSOVÁ, Marie E. *Exekuce na peněžitě plnění v současné právní praxi*. 5. vydání. Praha: Linde.2007. ISBN 978-80-7201-621-1.

Dlužník je povinen k úhradě exekučních nákladů u výkonu zabavení vždy, jakmile k výkonu exekuce pověřený pracovník správce daně nebo soudu oznámil dlužníku nebo jeho zástupci příčinu svého příchodu a sepsal úvodní větu soupisu věcí nebo jakmile byl odeslán exekuční příkaz.

Náhrada nákladů za výkon prodeje (týká se prodeje movitých věcí a nemovitostí)

Náhrada nákladů za výkon prodeje činí podle ust. § 73a odst. 4 zákona o správě daní 2% vymáhaného nedoplatku, nejméně však 200,- Kč. U exekučních nákladů za výkon prodeje je dlužník povinen k jejich úhradě vždy, jakmile došlo k zahájení dražby a byla sepsána úvodní věta dražebního protokolu.

Náhrada hotových výdajů správce daně

Náhradu hotových výdajů hradí podle ust. § 73a odst. 8 zákona o správě daní a poplatků dlužník, i když k výkonu prodeje nedošlo. Náhradu hradí dlužník ve skutečné výši do třiceti dnů ode dne, kdy mu jejich výše byla písemně sdělena. Proti tomuto rozhodnutí lze podat námitku podle § 52 zákona o správě daní a poplatků.

2 ANALÝZA PROBLÉMU A SOUČASNÁ SITUACE

Poplatník registrován na finančním úřadu Brno II, podá ke dni 31.3. 2008 daňové přiznání k dani z příjmů fyzických osob. Vypočtenou daň však neuhradí. Správce daně při kontrole zjistí, že daň nebyla uhrazena, ačkoliv doba splatnosti již uplynula. Vyzve proto daňového dlužníka dle § 73 zákona o správě daní a poplatků, aby nedoplatek uhradil v náhradní lhůtě, nejméně osmidenní a zároveň ho upozorní, že po uplynutí této náhradní lhůty přikročí bez dalšího k vymáhání daňového nedoplatku. Proti této výzvě se lze ve lhůtě patnácti dnů odvolat a odvolání nemá odkladný účinek.

Pokud daňový dlužník nedoplatek neuhradí ani v náhradní lhůtě, správce daně přikročí k vlastnímu vymáhání daňového nedoplatku.

Správce daně vyhotoví výkaz nedoplatků a to dvakrát. Jeden výtisk je předán na vymáhací oddělení finančního úřadu a jeden zůstane založen ve spisu daňového poplatníka u správce daně na vyměřovacím oddělení.

Vymáhací oddělení po převzetí výkazu nedoplatků nejprve musí zjistit majetkové poměry dlužníka. Má k tomu celou řadu možností od výzev na bankovní domy, zda u něj nemá daňový dlužník zřízen korunový či devizový účet, výzev na zdravotní pojišťovny, zjištění, zda má dlužník stavební spoření, zda je zaměstnán, zda má nemovitý majetek nahlédnutím do katastru nemovitostí, zda je majitelem motorového vozidla, což zjistí v evidenci na dopravním inspektorátu, případně majitelem lodí, letadla či podobně.

Dále pracovníci vymáhacího oddělení mohou provést místní šetření v místě bydliště daňového dlužníka, a to za účelem zjištění majetkových věcí a hotových finančních prostředků pro exekuci movitých věcí.

Až podle zjištění majetkových poměrů daňového dlužníka se vymáhací oddělení rozhodne, jakým způsobem daňovou exekuci provede.

Exekuční příkaz na přikázání pohledávky na peněžní prostředky daňového dlužníka na účet u banky se zasílá na příslušný bankovní dům a do rukou daňového dlužníka. Pokud má dlužník na účtu finanční prostředky, banka po nabytí právní moci exekučního příkazu zajištěné finanční prostředky v příslušné výši včetně exekučních nákladů zašle na exekuční účet správce daně a exekuce je skončena. Pokud na bankovním účtu není dostatek finančních prostředků, banka blokuje účet po dobu šesti měsíců ode dne, kdy byla vyrozuměna o nabytí právní moci exekučního příkazu.

Uplynutím této lhůty výkon rozhodnutí zaniká, i když pohledávka nebyla uspokojena buď vůbec nebo jen z části.

Daňové exekuci přikázáním pohledávky z účtu u banky nepodléhají peněžní prostředky, které výslovným prohlášením daňového dlužníka jsou určeny pro výplatu mezd jeho zaměstnanců pro výplatní období nejbližší dni, kdy byl bance doručen exekuční příkaz. Pokud by však banka neprovedla srážku, ačkoliv by dlužník v rozhodné době na účtu dostatek finančních prostředků měl, má správce daně právo požadovat úhradu dlužné částky na bance i soudní žalobou.

Pokud je daňový dlužník zaměstnán, může finanční úřad vydat exekuční příkaz na srážku ze mzdy, jiné odměny za závislou činnost nebo náhrady za pracovní příjem, důchody, sociální a nemocenské dávky, stipendia apod. Exekuční příkaz se zašle plátcům daně daňového dlužníka a samotnému dlužníkovi. Plátce daně je povinen po nabytí právní moci exekučního příkazu provádět pravidelné měsíční srážky ze mzdy daňového dlužníka až do úplného uhrazení exekučního příkazu včetně exekučních nákladů. Srážky se provádějí z čisté mzdy, která zbývá po odečtení základní částky a která se zaokrouhlí směrem dolů na částku dělitelnou třemi a vyjádřenou v celých korunách. K vydobytí pohledávky oprávněného, lze srazit jen jednu třetinu. Pro přednostní pohledávky se srážejí dvě třetiny.

Přednostními pohledávkami jsou např. pohledávky výživného, pohledávky náhrady škody způsobené poškozenému ublížením na zdraví, pohledávky náhrady škody způsobené úmyslnými trestnými činy a také pohledávky daní a poplatků a další. Jsou-li srážky ze mzdy prováděny k vydobytí několika pohledávek, uspokojí se jednotlivé pohledávky z první třetiny zbytku čisté mzdy podle svého pořadí bez ohledu na to, zda jde o přednostní pohledávky nebo o pohledávky ostatní.

Pořadí pohledávek se řídí dnem, kdy bylo plátcí mzdy doručeno nařízení výkonu rozhodnutí. Bylo-li doručeno téhož dne nařízení výkonu rozhodnutí pro několik pohledávek, mají tyto pohledávky stejné pořadí – pokud nestačí částka na ně připadající k jejich plnému uspokojení, uspokojí se poměrně.

Jestliže plátcé mzdy neprovádí srážky ze mzdy povinného řádně a včas nebo provede-li je v menším než stanoveném rozsahu nebo nevyplatí-li srážky oprávněnému bez odkladu po tom, kdy bylo doručeno vyrozumění o nabytí právní moci, může oprávněný uplatnit proti plátcí mzdy u soudu právo na vyplacení částek, které měly být povinnému sraženy. Pokud povinný změní zaměstnavatele, přechází povinnost vyplácet srážky na něho.

Často se však stává, že pokud má povinný srážky ze mzdy, raději zaměstnání opustí a do nového nenastoupí, aby dluh nemusel platit.

U exekučního příkazu na prodej movitých věcí předchází podrobné zmapování movitého majetku daňového dlužníka. A to proto, že tímto výkonem nemohou být postiženy věci, jejichž prodej je dle zvláštních předpisů zakázán nebo které výkonu rozhodnutí nepodléhají. Dále z věcí, které jsou ve vlastnictví povinného, se nemůže výkon rozhodnutí týkat takových věcí, které povinný nutně potřebuje k uspokojení svých hmotných potřeb a své rodiny nebo k plnění pracovních úkolů apod. Proto jsou z výkonu rozhodnutí vyloučeny běžné oděvní součásti, obvyklé vybavení domácnosti, snubní prsteny, zdravotnické potřeby a další věci, které povinný potřebuje např. vzhledem ke své nemoci nebo tělesné vadě a hotové peníze do výše 1000 Kč.

Exekuční příkaz je doručen až při provádění vlastního výkonu pověřeným pracovníkem, aby nedošlo k zmaření exekuce.

Správce daně zakáže povinnému, aby nakládal s věcmi, které budou zapsány do protokolu o soupisu věcí. Nesplnění této povinnosti bude kvalifikováno jako nesplnění povinnosti nepeněžitě povahy pod sankcí dle § 37 zákon o správě daní a poplatků. Správce daně sepsané věci označí nejlépe samolepkou s razítkem příslušného finančního úřadu. Ve většině případů však správce daně sepsané věci zabaví – zajistí je, odebere dlužníkovi a vhodným způsobem uskladní, než budou prodány v dražbě.

Při samotném provádění exekuce jsou pracovníci vymáhacího oddělení doprovázeni policií a třetí osobou, zpravidla zástupcem orgánu obce. Je možné též provést tento výkon rozhodnutí, když dlužník není přítomen otevřením bytu, ale tento způsob je využíván finančním úřadem jen v krajním případě, když jiným způsobem nelze dosáhnout vymožení daňového nedoplatku. Pokud je dlužník přítomen a má námitky proti soupisu věcí, vyznačí se to do protokolu a dlužník je vyzván, aby své tvrzení prokázal.

Pokud finanční úřad zajistil při exekuci umělecká díla, památky, rukopisy, různé sbírky např. mincí nebo známek, jsou nabídnuty institucím, které se jimi zabývají, ke koupi za hotové nejméně za odhadní cenu. Jestliže se tyto instituce nevyjádří k nabídce, mohou být i tyto předměty prodány dále v dražbě. Specifickým pravidlům podléhá zabavení střelných zbraní.

Sepsané věci se prodají v dražbě. Pokud se jedná o věci, které může odhadnout sám pracovník vymáhacího oddělení, určí cenu, pokud jde o věci dražší, je nutné nechat jejich cenu stanovit soudním znalcem. Daňovému dlužníkovi, manželu povinného spoluvlastníku věci a orgánu obce, v jejímž obvodu se bude dražba konat se oznámí dražba formou dražební vyhlášky. Nejnižší podání činí jednu třetinu odhadní nebo úředně stanovené ceny. Dražbu provádí na finančním úřadě pracovníci vymáhacího oddělení. Příklep je udělen tomu vydražiteli, který učinil nejvyšší podání. Učiní-li toto podání několik vydražitelů, rozhodne los. Vydražitelé musí nejvyšší podání, ihned

zaplatit, pokud tak neučiní, draží se znovu. Vlastnické právo přechází na vydražitele udělením příklepu a úhradou ceny. Přechodem vlastnictví zanikají závady vážnoucí na věci. Dražba se skončí, jakmile dosažený výtěžek stačí k uspokojení všech oprávněných.

Dalším z prostředků vymáhání daňového nedoplatku je exekuce na prodej nemovitosti daňového dlužníka. Finanční úřad vydá exekuční příkaz, ve kterém označí nemovitosti, které jsou ve vlastnictví dlužníka. Tento exekuční příkaz se doručuje dlužníkovi, ručiteli, manželovi, spoluvlastníkovi věci a katastrálnímu úřadu, v jehož obvodu se nemovitost nachází. Obsahuje zákaz převodu nebo zatížení nemovitostí povinnému, ukládá, aby povinnému oznámil, zda a kdo má k nemovitosti předkupní právo. Oznámení o předkupním právu je velmi důležité, neboť ne vždy je zřízeno jako věcné právo zapsané v katastru nemovitostí, ale může vycházet jen z obligačního vztahu a tak jeho porušením může oprávněný být z předkupního práva poškozen.

Po nabytí právní moci exekučního příkazu pokračuje správce daně v řízení tak, že vydá rozhodnutí o přibrání znalce a určí znalce pro ohodnocení nemovitosti. Podle znaleckého posudku finanční úřad zjistí cenu nemovitosti a jejího příslušenství, cenu jednotlivých práv a závad, které na nemovitosti vážnou a jiné závady, které prodejem v dražbě nezaniknou a nakonec výslednou cenu. Samotná dražba se nařídí vydáním dražební vyhlášky. Tato vyhláška musí obsahovat čas a místo dražebního jednání, označení nemovitostí a jejího příslušenství, výslednou cenu, výši nejnižšího podání, výši jistoty a způsob jejího zaplacení, práva a závady vážnoucí na nemovitosti, upozornění, že osoby, které mají k nemovitosti předkupní právo, je mohou uplatnit jen v dražbě jako dražitelé a že udělením příklepu předkupní právo zaniká. To jsou jen nejdůležitější údaje, které musí být v dražební vyhlášce uvedeny. Dražební vyhláška se doručuje povinnému, manželovi, osobám, které mají předkupní právo, věcné nebo nájemní právo, pohledávky zajištěné zástavním právem, příslušnému katastrálnímu úřadu, obecnímu úřadu, v jehož obvodu je nemovitost a dalším, kteří jsou uvedeni v zákoně. Finanční úřad postupuje při vymáhání podle zákona o správě daní a poplatků a přiměřeně dle občanského soudního řádu.

Nejnižší podání se stanoví ve výši dvou třetin výsledné ceny nemovitosti. Jistotu lze zaplatit buď v hotovosti do pokladny finančního úřadu nebo převodem na účet. Částka však na účtu musí být připsána před zahájením dražby.

Po zahájení dražby pracovník finančního úřadu rozhodne, zda je prokázáno předkupní právo a oznámí, kteří věřitelé přihlásili své pohledávky a v jaké výši. Potom přítomné vyzve, aby činili podání. Příklep lze udělit tomu, kdo učinil nejvyšší podání. Učinilo-li více dražitelů stejné nejvyšší podání, udělí dražebník příklep tomu, komu svědčí předkupní právo, jinak pokud se nedohodnou, rozhodne los. Před udělením příklepu se dražebník dotáže ostatních přítomných osob, zda nemají námitky proti udělení příklepu. Po právní moci rozhodnutí o příklepu a zaplacení nejvyššího podání se stává vydražitel vlastníkem věci ke dni udělení příklepu. Nezaplatí-li vydražitel vydraženou věc včas, nařídí správce daně opětovnou dražbu, taktéž v případě, kdy nebylo učiněno ani nejnižší podání. Tento vydražitel se již nové dražby nesmí zúčastnit.

Byla-li cena vydražené nemovitosti uhrazena, přikročí finanční úřad k rozvrhu podstaty. Podle občanského soudního řádu se nejprve uhradí pohledávky nákladů dražby, pohledávky z hypotečních úvěrů, pohledávky oprávněného, případně dalšího oprávněného, pohledávky zajištěné zástavním právem a náhrada za věcná břemena nebo nájemní práva, pohledávky nedoplatků výživného, pohledávky daní a poplatků, pojistného na zdravotní pojištění a pojistné za sociální zabezpečení, ostatní pohledávky. Nelze-li uspokojit všechny pohledávky patřící do téže skupiny, uspokojí se podle pořadí, pohledávky ve stejné skupině, které mají stejné pořadí, se uspokojí poměrně. V rozvrhu lze uspokojit pohledávky zajištěné zástavním právem bez ohledu na to, zda jsou splatné.

Pracovníci vymáhacího oddělení postupují při vymáhání daňového nedoplatku tak, že volí prostředky, které nejméně zatěžují daňové subjekty a umožňují přitom dosáhnout cíle řízení. Je možné i zvolit kombinaci daňových exekucí, ale jen v takovém rozsahu, jaký bude stačit k uspokojení. Je možné, že však může dojít ke kolizi při souběhu exekuce prováděné finančním úřadem a exekucí soudní nebo exekucí exekutorského úřadu. Při činnosti soukromých exekutorů se s tím setkává finanční úřad velmi často, neboť podstatná část dlužníků předaných k vymáhání soukromým exekutorům, dluží i finančnímu úřadu.

Vymáhání nedoplatků je možné řešit i podáním přihlášky do konkurzu, který byl na dlužníka prohlášen nebo podle zákona platného od 1.1. 2008 i přihláškou do insolvenčního řízení. Dle mého názoru však tato forma není příliš efektivní, protože v drtivé většině případů majetek patřící do konkurzní podstaty nepostačuje ani k úhradě nákladů řízení a nebo se v rozvrhu dostane na věřitele mizivé procento z výnosu prodeje konkurzní podstaty.

Finanční úřad může k zajištění pohledávek zřídit zástavní právo k movitým věcem nebo nemovitostem. Zástavní právo slouží k zajištění pohledávky a jejího příslušenství tím, že v případě neuhrazení daňových nedoplatků je věřitel oprávněn domáhat se uspokojení ze zastavené věci. Zástavní právo vzniká ke všem věcem a pohledávkám nebo majetkovým právům daňového dlužníka nebo ručitele. Správce daně zřídí zástavní právo rozhodnutím, proti kterému má dlužník právo se odvolat. V rozhodnutí je přesně označena movitá či nemovitá věc, která je předmětem zástavy.

Pokud jde o movitou věc, je rozhodnutí též zasíláno do rejstříků zástav, v případě nemovitostí je doručeno tomu katastrálnímu úřadu, v jehož obvodu se nemovitost nachází. Pominou-li důvody pro zajištění zástavy, správce daně tuto skutečnost osvědčí. Prohlášením konkurzu na dlužníka zástavní právo nezaniká, pohledávka se přihlásí s tím, že v případě jejího zajištění má věřitel výhodnější postavení.

2.1 Statistika vymáhání pohledávek na finančním úřadu Brno II¹¹

Rok	Vymoženo v Kč	Vymáháno celkem v Kč	Vymoženo v %
2005	42.398.000	1.121.351.000	3,78
2006	48.678.000	1.119.098.000	4,35
2007	62.176.000	1.105.038.000	5,63
2008	37.250.000	1.090.000.000	3,42

Tabulka1: Statistika vymáhání daňových pohledávek. [10]

Menší počet úkonů v porovnání s předešlým rokem byl způsoben dlouhodobými zdravotními problémy jednoho zaměstnance, dále s nástupem jedné zaměstnankyně v polovině roku na mateřskou dovolenou a nástupem nového zaměstnance. Ten se musel s agendou vymáhání seznámit a zapracovat.

¹¹ [10] Interní směrnice vymáhacího oddělení

2.2 Nejzávažnější problémy při vymáhání daňových pohledávek

Spousta lidí kritizuje finanční úředníky, že dělají svoji práci špatně, protože nedoplatky se nesnižují. Bohužel, budou-li úředníci stále důslednější, tak se daňové nedoplatky budou jen zvyšovat. Podle dnešních zákonů se prostě nedoplatky nedaří zákonně vybrat.

Náklady na výběr daní jsou v České republice nejvyšší. Sto vybraných korun přijde stát na 2,50 Kč.

Dle mého názoru, k největším problémům patří daňové podvody na dani z přidané hodnoty. K těm dochází v rámci přefakturování, které je mnohdy i fiktivní. Dalším jsou převody obchodních podílů ve společnostech s ručením omezeným a převodem akcií v akciových společnostech. Zákon tento úkon samozřejmě povoluje, ale některé převody jsou uskutečňovány zcela účelově, se záměrem znemožnit věřitelům domoci se svých práv. Zřejmé je to tam, kde naráz ve společnosti ukončili pracovní poměr, jak společníci tak i jednatelé a místo toho se objeví fyzická osoba, která je jediným společníkem a zároveň jednatelem, často z Ukrajiny, tedy tzv. „bílý kůň“, která je společníkem celé řady společností. Dochází zpravidla i ke změně sídla společnosti. Pokud jsou již obchodní podíly v plné výši splaceny, pak odcházející společníci již neručí za závazky společnosti a noví společníci taktéž. Noví jednatelé soustředí tyto společnosti na adresách, kde se nikdy nevyskytují, korespondenci nepřebírají. Příkladem může být jednatel, který má u nás registrováno mnoho společností s adresou v sídle společnosti, kde bydlí jeho bývalá manželka a on sám se zdržuje na neznámém místě. Všechny společnosti jsou bez majetku, musí být doručováno veřejnou vyhláškou. Takovéto převáděné společnosti nemají ve chvíli převodu již žádný majetek, pokud vůbec někdy nějaký měli, takže zůstávají jen závazky k věřitelům. Pokud některý z věřitelů podá na společnost návrh na prohlášení konkurzu, je-li zřejmé, že společnost nemá majetek, který postačuje k úhradě nákladů konkurzního řízení, je návrh zamítnut a soud podá návrh na výmaz společnosti z obchodního rejstříku.

Výmaz v tomto případě nelze podmiňovat souhlasem správce daně dle § 35, odst. 2 zák. č. 337/1992 Sb. o správě daní.

Když se zjistí po prohlášení konkurzu, že majetek nestačí pro úhradu nákladů konkurzu, soud konkurz zruší. Úpadce se správcem většinou nespolupracuje, účetnictví společnost nemá žádné, mnohdy se na náklady konkurzní podstaty musí nechat znovu zpracovat, takže výsledek konkurzního řízení je téměř nulový. U těchto daňových dlužníků jsou pak daňové nedoplatky odepsány.

Další kapitolou jsou občané jihovýchodní Asie, kteří prodávají své zboží na stáncích, na tržnicích. Jejich daňové povinnosti jsou takřka nulové, pokud nějakou daň přiznají, často se nemají se k tomu, aby ji zaplatili. Je obtížné je najít, neboť na adresách trvalého pobytu se nezdržují, většinou se jedná o nějakou obytnou buňku, kde je nahlášeno několik takových osob. Na stáncích prodává osoba odlišná od majitele stánku, která většinou o majiteli nic neví, případně nerozumí česky. Tyto osoby nevydávají žádné doklady o prodeji zboží, nevidují tržby, většinu zboží mají uloženu mimo prodejnu. Pokud předstírají, že nerozumí česky, je to účelné, neboť podmínkou při vydání živnostenského oprávnění či řidičského průkazu je třeba prokázat znalost českého jazyku.

Pokud se podíváme na problémy při vymáhání nedoplatků, jedná se o stále přetrvávající prodeje společností tzv. „bílým koňům,“ o společnosti bez statutárních orgánů, o zvyšující se počty daňových dlužníků přihlášených na adresu trvalého bydliště na evidenci obyvatel, takže není možnost jim doručit písemnosti ani je fyzicky najít. Mnohdy se jedná o osoby, které mají několik obyvatelných nemovitostí, bytů apod. Dále se jedná o osoby, které mají několik různých spotřebitelských úvěrů a nejsou schopni je splácet, protože již nemají žádný majetek a tuto situaci se snaží řešit bohužel zase dalšími úvěry za pro ně velmi nevýhodných podmínek.

Pokud se zašlou výzvy na banky, z počtu několika set daňových dlužníků má účet u bank nepatrné procento a ti ještě nemají na účtech dostatek finančních prostředků. U jiných, kteří podnikají a měli by mít účet, se nenajde žádný, protože finanční prostředky ukládají na účty jiných osob, k těmto účtům mají pouze dispoziční právo.

3 VLASTNÍ NÁVRHY ŘEŠENÍ

Po analyzování největších problémů s vymáháním daňových pohledávek a vycházejících z jejich údajů se pokusím o návrhy na zvýšení efektivity daňové nedoplatky vymáhat.

Zvážit, zda by nebylo vhodné na vymáhacím oddělení rozdělit práci zaměstnancům tak, aby se každý zabýval pouze jedním způsobem vymáhání. Každý zaměstnanec by se pak zaměřoval jen na jeden způsob vymáhání daňového nedoplatku a dle mého názoru by se efektivnost vymáhání zvýšila. Na druhou stranu by však mohl nastat problém např. při dlouhodobé nemoci zaměstnance apod. Zaměstnance by pak neměl kdo zastoupit. Tento návrh by byl jistě předmětem mnoha diskuzí.

Zvážit právní úpravu, která by umožňovala v určitých případech postihnout daňovou exekucí peněžní prostředky daňového dlužníka uložené na účtu třetí osoby (např. manžela daňového dlužníka, společníka společnosti apod.), na který jsou tyto peněžní prostředky prokazatelně zasílány. Je-li zřejmé, že peněžní prostředky náleží daňovému dlužníku, měla by tato úprava jistě pozitivní dopad na vymáhání daňových nedoplatků.

Přijmout takovou právní úpravu, která by zabránila vzniku situací, kdy daňový dlužník ukončí podnikatelské aktivity bez vyrovnání daňových nedoplatků vůči státnímu rozpočtu a daňoví dlužníci pokračují v podnikatelských aktivitách v nově zřízených společnostech se stejným nebo obdobným předmětem činnosti. Takovéto daňové nedoplatky se pak stávají nedobytnými, jelikož zanikl daňový dlužník jako účastník daňového řízení a není tedy možné dluh vymoci.

Tato úprava by ale vyžadovala větší propojenost mezi finančními úřady a rejstříkovými soudy, aby před zápisem do obchodního rejstříku, byla možná kontrola, zda se nejedná o daňového neplatiče.

Umožnit zveřejňování jmen/názvů daňových dlužníků – např. od určité výše daňových nedoplatků. Tyto daňové dlužníky by pak finanční úřady mohly zveřejňovat a zasílat např. peněžním ústavům, katastrálním úřadům apod.

Peněžní ústav by tak mohl tyto údaje použít v případě, když by se daňový dlužník rozhodl zřídit si nový bankovní účet a vložit na něj peněžní prostředky. Zaměstnanec peněžního ústavu by pak mohl zkontrolovat, zda se nejedná o daňového dlužníka a v případě že ano, ihned to nahlásit na příslušný finanční úřad. Finanční úřad by pak vydal exekuční příkaz na pohledávku na peněžní prostředky.

U katastrálního úřadu by to bylo obdobné, zaměstnanec katastrálního úřadu by informoval finanční úřad o tom, že daňový dlužník nabyt do svého vlastnictví nemovitost zapsanou do katastru nemovitostí.

Umožnit bezplatný dálkový přístup k informacím potřebným pro zajištění a vymáhání daňových nedoplatků (zejména celostátní evidence nemovitostí, centrální registr motorových vozidel, databáze orgánů sociálního zabezpečení a zdravotních pojišťoven a databáze peněžních ústavů)

Omezit placení v hotovosti, tedy platit daňové povinnosti z běžného účtu. Nyní je sice placení v hotovosti omezeno, ale daňový subjekt, může zaplatit po menších částkách mnohokrát po sobě.

A posledním mým návrhem na zlepšení vymahatelnosti daňových pohledávek je omezit podnikání na tržištích, zavést registrační pokladny, zpřísnit tržní řád.

ZÁVĚR

Vymáhací řízení je zákonný prostředek, který slouží k donucení daňového dlužníka k úhradě daně. Finanční úřad k tomu využívá zákonem dané prostředky. Nejčastějším prostředkem je příkazání pohledávky na peněžní prostředky daňových dlužníků na účtech vedených u bank.

V úvodu jsem si stanovila cíl, analyzovat největší problémy s vymáháním daňových pohledávek. Myslím si, že díky materiálům a interním směrnicím, které mi poskytlo vymáhací oddělení, jsem mohla analyzovat problémy vznikající při vymáhání daňových pohledávek. Jelikož hlavním cílem bylo tyto problémy snížit a zvýšit tak efektivnost vymáhání, roztřídila jsem si jednotlivé problémy a začala je jednotlivě řešit.

Výsledkem byly mé návrhy na zvýšení efektivnosti vymáhání pohledávek. Tyto návrhy jsem následně předložila vedoucí vymáhacího oddělení, se kterou jsem po celou dobu vytváření mé bakalářské práce, vše konzultovala.

Dle mého názoru je nejlepším a v podmínkách finančního úřadu Brno II ověřeným způsobem, jak vymoci daňové nedoplatky, osobní přístup. Pokud je sjednán splátkový kalendář, daňoví dlužníci se jej snaží dodržet a pravidelně splátky zasílají nebo se společně se zaměstnanci vymáhacího oddělení snaží najít jiné způsoby, jak nedoplatky uhradit.

Domnívám se, že tyto návrhy by mohly pozitivně ovlivnit efektivnost vymáhání daňových nedoplatek v budoucnosti. Vymáhání daňových pohledávek je však velice rozsáhlé téma a tak není možné ve stanoveném rozsahu bakalářské práce obsáhnout všechny problémy, které se s vymáháním daňových pohledávek vyskytují. Snažila jsem se zachytit alespoň ty nejdůležitější informace a problémy s vymáháním daňových pohledávek.

Seznam použité literatury

Monografie:

- [1] ELIÁŠ, Karel. *Vzory soudních podání v obchodních věcech (III)*. Praha : PROSPEKTRUM, 1993. 280 s. ISBN 80-85431-82-3.
- [2] GROSSOVÁ, Marie E. *Exekuce na peněžité plnění v současné právní praxi*. 5. vydání. Praha: Linde.2007. ISBN 978-80-7201-621-1.
- [3] KOBÍK, Jaroslav . *Správa daní a poplatků*. Praha: ANAG, 2007. 800 s. ISBN 80-7263-269-8.
- [4] KRČMÁŘ, Zdeněk . *Přehled judikatury ve věcech konkursu a vyrovnání*. Praha: ASPI, 2005. 712 s. ISBN 80-7357-06-7-X.
- [5] MACEK, Jiří, TOMSA, Miloš. *Jak vymáhat pohledávky*. Ostrava : MONTANEX, 1994. 117 s. ISBN 80-85780-15-1.

Periodika:

- [6] HRSTKOVÁ DUBŠEKOVÁ, L. *Daňová exekuce podle zákona o správě daní a poplatků*. Daně a právo v praxi. 2007, č. 12, s.40 a násl.

Zákony a vládní vyhlášky:

- [7] Zákon č. 99/1963 Sb., *občanský soudní řád*, ve znění pozdějších předpisů.
- [8] Zákon č. 337/1992 Sb., *o správě daní a poplatků*, ve znění pozdějších předpisů.
- [9] Zákon č. 531/1990 Sb., *o územních finančních orgánech*, ve znění pozdějších předpisů.

Interní materiály finančního úřadu

[10] Interní směrnice vymáhacího oddělení

Internetové adresy

[11] Česká daňová správa. Dostupné z: www.cds.mfcr.cz

[12] Ministerstvo financí. Dostupné z: www.mfcr.cz

[13] Nejvyšší soud ČR. Dostupné z: www.nsoud.cz